DZIENNIK OBOZOWY APW

N.p. czwartek, 23 marca 1944 r. Nr.44

PO OKUPACJI WĘGIER

Naród węgierski, jeden z najbliższych nam geograficznie, politycznie i uczuciowo narodów europejskich - wchodzi w nową fazę swej nie mniej tragicznej jak nasza historii. Choć ciągle jeszcze brak dokładnych wiadomości nie pozwala na szczegółowe odtworzenie zaszłych wydarzeń, jedno nie ulega już wątpliwości - Niemcy wkroczyli do Węgier, zajmując kraj militarnie nie jako sprzymierzeńcy, ale jako okupanci.

Zajęcie Węgier nastąpiło na skutek odmowy regenta Horthy'ego i rządu Kallay'a wypełnienia żądań niemieckich, mających na celu całkowite wprzęgnięcie Węgier do niemieckiego wysiłku wojennego oraz ich "zgleichszaltowanie" polityczne. Wśród tych warunków widniało żądanie położenia kresu działalności polskiej emigracji, a w szczególności zamknięcia szkół i prasy polskiej na Węgrzech.

Węgry tylko pozornie, już nie "jedną nogą", ale najwyżej "jednym palcem" były w obozie Hitlera.

Od przeszło roku wojska węgierskie nie brały praktycznie udziału w walkach na wschodzie. Nieliczne bataliony, jakie pozostały w Rosji, pełniły służbę wartowniczą na tyłach. Węgrzy konsekwentnie odmawiali Hitlerowi intensyfikacji wysiłku wojennego i często akcentowali swą niezależność. W przeciwieństwie do Francji - Lavala, Rumunii - Antonescu, Chorwacji - Pavelicza, czy Bułgarii - Borysa, Węgrzy pod kierownictwem admirała Horthy'ego pozostały państwem o dużych swobodach politycznych. Działalność partii politycznych nie była skrępowana, odłamy hitlerowskie nie tylko nie zostały dopuszczone do władzy, ale spotykały się z jawną nieprzyjaźnią kół rządowych, w stosunku do żydów nie zastosowano żadnych prześladowań i pozostawiono im nawet znaczną część praw politycznych. Ustosunkowanie się Węgrów do Polaków, było godne wiekowej przyjaźni i rycerskiej tradycji narodu węgierskiego. Czytając "Wieści Polskie" organ Polaków na Węgrzech, nie można było wyjść ze zdumienia, że w Europie pod butem Hitlera, Polacy mogą się tak swobodnie wypowiadać. Zarówno żołnierze polscy, jak polska ludność cywilna na Węgrzech korzystali do ostatniej chwili ze szczodrej pomocy narodu, który ich przyjął serdecznie, otoczył przez cztery i pół roku opieką i nawet postawiony w obliczu bezpośredniej groźby wrogowi nie wydał.

Kiedy w październiku 1939 r. gen. Sosnkowski, przedarłszy się w przebraniu przez Karpaty do Węgier, odwiedził admirała Horthy'ego, regent węgier oświadczył mu: "Może Pan być, Generale, spokojny. Dopóki ja żyję i mam coś na Węgrzech do powiedzenia, włos z głowy żadnemu z Polaków, którzy się tu schronili, nie spadnie. Pańscy rodacy są na Węgrzech wśród swoich przyjaciół".

Dziś regent Horthy został przez Niemców uwięziony. Węgrów, a z nimi naszych rodaków, którzy się tam znajdują, czeka czas ciężkich prób, doświadczeń i prześladowań. Przyjaźń obu narodów, która tak piękne znalazła potwierdzenie w chwili naszego nieszczęścia, umocni się i rozwinie w obliczu wspólnego niebezpieczeństwa i walki z tymi samymi wrogami.

Współpraca Polski i Węgier, jaka nawiąże się niewątpliwie w nadchodzących chwilach, przetrwać powinna i na przyszłość. Może być ona jednym z fundamentów pokoju i bezpieczeństwa w Europie powojennej.

JAK ZAJĘTE ZOSTAŁY WĘGRY

Zurich, 22.III Z Węgier napływają tylko skąpe wiadomości. Z doniesień jakie nadeszły z pominięciem cenzury niemieckiej w Budapeszcie wynika, że okupacja Węgier rozpoczęła się w niedzielę rano, kiedy oddziały niemieckich spadochroniarzy lądowały na lotniskach węgierskich. Oddziały węgierskie ostrzeliwały Niemców, jednakże opór węgierski został przełamany. Spadochroniarze z powodzeniem używali ręcznych karabinów maszynowych. Donoszą o walkach w Debreczynie i Miskolczu. Wślad za spadochroniarzami wkroczyło na Węgry około 10 dywizji niemieckich, składających się głównie z wojsk trzeciej kategorii. Siły niemieckie obliczane są na 150.000 ludzi.

MASOWE ARESZTOWANIA W BUDAPESZCIE

Ankara, 22.III Natychmiast po wkroczeniu Niemców do Budapesztu oddziały Gestapo, rekrutujące się przeważnie z członków mniejszości niemieckiej na Węgrzech, którzy już poprzednio byli zmobilizowani do dywizji "Waffen S.S.", dokonały licznych aresztowań. Ilość aresztowanych wynosi 600 osób, wśród nich przywódca węgierskiej partii socjalistycznej Karl Peyer oraz wielu żydów.

UCHODZCY POLSCY W NIEBEZPIECZENSTWIE

Bern, 22.III W ultimatum niemieckim

odrzuconym przez rząd węgierski, znajdowało się żądanie zastosowania ostrego kursu wobec uchodźców polskich na Węgrzech, a przede wszystkim zamknięcia szkół i gazet polskich. Pozatym żądali Niemcy zlikwidowania węgierskiej partii socjalistycznej i partii drobnych rolników.

Ilość Polaków przebywających na Węgrzech sięga 60.000.

UTWORZENIE RZADU FASZYSTOWSKIEGO

Budapeszt, 22.III Dziś wieczorem kontrolowana przez Niemców węgierska agencja telegraficzna ogłosiła komunikat oficjalny, który stwierdza, że wojska niemieckie wkroczyły na Węgry. Rząd węgierski podał się do dymisji, a regent Horthy miał rzekomo powierzyć misję utworzenia nowego rządu posłowi węgierskiemu w Berlinie, którego nazwiska nie podano. Stworzył on rząd, obejmując stanowisko premiera i ministra spraw zagranicznych. W zakończeniu komunikat stwierdza, że wszystkie zasoby Węgier użyte będą do walki z bolszewizmem.

GDZIE JEST REGENT HORTHY ?

Genewa, 22.III Brak wiadomości o losie regenta Horthy'ego. Dziś kursowały tu pogłoski, że przewieziony on został przez Niemców do Królewca. Brak również wiadomości o miejscu pobytu premiera Kallaya. Według niesprawdzonych dotąd pogłosek udał się on do miejscowości Subotice w południowych Węgrzech, gdzie organizuje opór przeciw Niemcom.

RUMUNI NIE BIORA UDZIAŁU W OKUPACJI ?

Sztokholm, 22.III Poseł rumuński w Sztokholmie kategorycznie zaprzeczył, jakoby wojska rumuńskie wkroczyły do Węgier.

WALKI W MIEŚCIE ARAD

Ankara, 22.III Nadeszły tu wiadomości, że w mieście Arad / na terenach rumuńskich przyłączonych w roku 1940 do Węgier / toczą się krwawe walki między wojskami rumuńskimi a węgierskimi. Jeżeli wiadomość ta jest prawdziwa, to oznacza to, że mimo oficjalnych zaprzeczeń wojska rumuńskie wkroczyły na Węgry.

NIEMCY SCIAGAJA WOJSKA Z JUGOSŁAWII

Bern, 22.III Niemcy ściągnęli na Węgry 3 doborowe dywizje z Jugosławii, celem walki z oddziałami węgierskimi w południowych Węgrzech. Podobno dowództwo nad wojskami niemieckimi na Węgrzech objął marsz. baron von Weichs, główno dowodzący na Bałkanach.

"TIMES" ATAKUJE WEGROW

Londyn, 22.III Dzisiejszy "Times" ostro atakuje Węgrów, nazywając ich szakalami hitlerowskich Niemiec i "Herrenvolkem" krajów naddunajskich i zarzucając im, że nie pospieszyli w roku 1939 na pomoc Polsce, chociaż ta dopomogła im w uzyskaniu wspólnej granicy.

ULTIMATUM NIEMIECKIE DLA BUŁGARII

Sztokholm, 22.III Wczoraj rządowi bułgarskiemu doręczone zostało ultimatum niemieckie, żądające aby Bułgaria wypowiedziała wojnę Rosji i wysłała pół milionową armię na front wschodni. Parlament bułgarski obradował nad odpowiedzią wczoraj i dziś. Minister wojny złożył sprawozdanie o sytuacji. Decyzji jeszcze nie powzięto.

Ankara, 22.III Nie czekając na odpowiedź bułgarską Niemcy obsadzili pocztę, centralę telefoniczną oraz dworzec w Sofii.

NIEMCY OBSADZAJA RUMUNIE

Ankara, 22.III Do Rumunii napływają silne oddziały armii niemieckiej i oddziałów S.S., które obsadzają Bukareszt, Konstancę, Ploesti, Besarabię i Bukowinę. Ambasador niemiecki Killinger powrócił do Bukaresztu i wręczył rządowi rumuńskiemu "czarną listę" polityków i wojskowych rumuńskich, których aresztowania domagają się Niemcy.

KONTROFENSYWA NIEMIECKA W POLSCE

Sztokholm, 22.III Wielkie niemieckie siły pancerne rozpoczęły dziś kontrnatarcie w rejonie Krzemieńca. Oddziały sowieckie wdarły się do Brodów, na ulicach miasta toczą się walki. Inne oddziały sowieckie obeszły Brody od południa i znajdują się w odległości 75 km. od Lwowa. Również donoszą o walkach na ulicach Kowla.

Moskwa, 22.III Komunikat sowiecki donosi o zdobyciu przez wojska sowieckie ważnego węzła kolejowego Pierwomajsk, położonego na prawym brzegu Bohu. Oddziały rosyjskie w Besarabii znajdują się już o 40 km. od Prutu i przecięły ważną linię kolejową Czerniowce - Bieltzi.

Z OSTATNIEJ CHWILI

Sztokholm, 23.III Prasa szwedzka donosi, że wszyscy Polacy na Węgrzech mają być umieszczeni w obozach koncentracyjnych. W Rumunii Niemcy mają przejąć nadzór nad obozami dla internowanych Polaków.

Budapeszt, 23.III Przedstawicielem Niemiec na Węgrzech został niejaki Wegenmayer. Parlament węgierski odbył dziś formalne posiedzenie i odroczył się na czas nieokreślony.

Zurich, 23.III Rozeszły się tu pogłoski, że wojska niemieckie okupowały Słowację. Marionetkowy premier Słowacji Tiso był przed kilkoma dniami przyjęty przez Hitlera. Potwierdzenia tej wiadomości brak.

Ankara, 23.III Marszałek Antonescu i brat jego premier rumuński wezwani zostali do kwatery Hitlera. Przypuszczają, że Hitler postawi im ultimatum żądające większego udziału Rumunii w wojnie.

New York, 23.III Prezes amerykańskiej izby handlowej został zaproszony przez Stalina do Moskwy.